

Egy friss ENSZ jelentés feltárja, hogy “Magyarország közellenségnek tekinti az emberi jogokat”

Jean-Paul Marthoz / CPJ EU tudósító

Május 9-én komor jelentést tett közzé az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa a sajtószabadság és az emberi jogok magyarországi helyzetéről. Az egyetemes felülvizsgálattal (Universal Periodic Review) foglalkozó munkacsoport által összeállított dokumentum azon aggodalmakat gyűjtötte egybe, amelyeket az ENSZ tagállamok fogalmaztak meg Orbán Viktor kormányának a menedékkérőket, a gyűlöletbeszédet, valamint a sajtószabadság aggasztó állapotát érintő ellentmondásos intézkedéseivel kapcsolatban.

Bármennyire is lehangoló Magyarország emberi jogi teljesítményének értékelése az olyan, különálló területeken, mint például a menekültek ügye, a civil szervezetek helyzete, a médiaszabadság vagy az igazságszolgáltatás függetlensége, a rémisztő igazság az, hogy az egyes szektorokban tapasztalható romlás hátterében valójában az áll, hogy a kormány az emberi jogok fogalmát hivatalosan is valamiféle közellenségként kezeli - jelentette ki a CPJ-nek nyilatkozva Haraszi Miklós, magyar emberi jogi aktivista, az EBESZ korábbi médiaszabadsággal foglalkozó képviselője.

Philippe Dam, a Human Rights Watch nemzetközi emberjogi szervezet Európával és Közép-Ázsiával foglalkozó igazgatója sem szépítgette a mondanivalóját: „A jelentés felkavaró képet mutat arról, hogy mennyire mélyre süllyedt Magyarország - mondta a szervezet weboldalán megjelent cikkében.

Az egyetemes felülvizsgálat az ENSZ egyik mechanizmusa, amely a tagállamok emberi jogi teljesítményét vizsgálja, és ajánlásokat fogalmaz meg arra vonatkozóan, hogy az egyes országok miként tudják jobban teljesíteni az emberi jogi kötelezettségeiket. A Magyarországgal foglalkozó dokumentum, amely összesen 221 ajánlást tartalmaz, jelentős teret szentel a sajtószabadság helyzetének, és felhívja a figyelmet a pluralizmussal vagy a független sajtó hiányával kapcsolatos aggodalmakra.

A CPJ-nek nyilatkozó újságíró szerint a magyar sajtó alig foglalkozott a jelentéssel. „Nem meglepő, hogy a magyar sajtó nem kapta fel a jelentést - hangsúlyozta Bodoky Tamás, független újságíró, az Átlátszó non-profit újságíróközpont vezetője. „Számátalan alkalommal érte korábban is külföldről elítélő bírálat a magyar kormányt amiatt, hogy egyre nagyobb ellenségeskedéssel kezeli a független sajtót, a civil társadalmat vagy a menekülteket, de ezek egyáltalán nem hatottak az intézkedéseire. Éppen ellenkezőleg még élesebb szóbeli agressziót váltottak ki a kormány és a kormánypárti média részéről azokkal szemben, akik nem osztják a miniszterelnök, Orbán Viktor céljait vagy elveit.”

Bodoky szerint a magyar kormány számára számos csatorna áll rendelkezésre az ellenkező vélemények elnyomására vagy nagy nyilvánosság előtti becsmérlésére. „A magyar médiát egyre nagyobb mértékben uralják az olyan sajtótermékek, amelyek közel állnak a kormánypárti körökhöz vagy azok finanszírozzák őket. Ezzel párhuzamosan a független média folyamatosan gyengül és visszaszorul.” - mondta Bodoky hozzátéve azt is, hogy aki ma a médiában Magyarországon független és kritikus, „az legfeljebb gyűlölködő megjegyzéseket kap cserébe.”

A konzervatív Fidesz - amely az Európai Parlament legnagyobb politikai csoportosulása, az Európai Néppárt egyik prominens tagja - 2010-es választási győzelme óta a sajtószabadság helyzetével foglalkozó szervezetek folyamatosan dokumentálták azt, amit a CPJ ügyvezető igazgató helyettese, Rob Mahoney még egy 2014-es cikkében ölopakodó önkénynek nevezett. Az állami média teljes elfoglalása, a kormánypárti jelöltekkel ökitömött Médiatanács és az állami hirdetések politikai befolyásolására alapuló lágy cenzúra Mahoney szerint mind-mind azt mutatta, hogy Magyarországon öz elnyomás a szabályozás, az urambátyám megoldások és az öszd meg és uralkodjő stratégiájának kombinációján keresztül m ködik.

Az egyetemes id szaki felülvizsgálat elkészítéséhez civil szervezetek is hozzájárulhatnak, de mivel a folyamatot a tagállamok irányítják, a civil szervezetek a hasonló gondolkodású államoktól várták, hogy bírálatokat és ajánlásokat fogalmazzanak meg. Az Egyesült Államok például aggodalmát fejezte ki a jelentésben öa fékek és ellensúlyok rendszerének aláásását eredményez intézkedésekö miatt. Az emberi jogi és sajtószabadsággal foglalkozó szervezetek különös figyelemmel kísérték az EU tagállamok ajánlásait is, mert ezen országok hozzáállása alapvet fontosságú, amikor Magyarországon a különböz uniós szerz dések és az EU Alapjogi Chartájának betartását kérik számon. Az Orbán-kormány által meghozott els alkotmányos és közjogi intézkedések óta, az európai civil szervezetek az EU határozottabb és elvszer bb fellépését követelték, így többek között a jogállamiság tiszteletben tartását célzó mechanizmus életbe léptetését. A CPJ, amely az EU és a sajtószabadság helyzetét taglaló 2015-ös jelentésében foglalkozott a magyarországi állapotok romlásával, arra szólította fel az Európai Uniót, hogy olyan kikényszeríthet mechanizmust alakítson ki a jogállamiság védelmére, amely hatékonyan kezeli a kötelezettségeik teljesítésében visszaesést mutató tagállamokat.

A jogállamiság tiszteletben tartását célzó jelenlegi uniós keretrendszer, amelyet jelenleg éppen a lengyel kormány intézkedései miatt használnak, számos szakaszból áll kezdve a kérdéses tagállam monitorozásától, a párbeszéden keresztül, konkrét ajánlások megfogalmazásáig. Ha ezen ajánlásokat a tagállam nem veszi figyelembe, akkor életbe léphet az Európai Unióról szóló szerz dé 7-es cikke, az úgynevezett öatomfegyverö, amely a tagállam szavazati jogának felfüggesztését, lényegében tehát az ország kizárását eredményezheti az európai klubból. A folyamat azonban hosszú és kiszámíthatatlan.

Magyarország mindeztidáig sikeresen akadályozta meg ennek a mechanizmusnak az életbe léptetését, részben a törvényi szabályozás kozmetikai kiigazításával, f képpen azonban azzal, hogy élvezte az Európai Parlament-beli politikai szövetségei, a tagállamok és még az Európai Bizottság támogatását is, amelynek pedig éppen az uniós szerz dések betartásán kellene rködnie.

Számos uniós tagállam azonban felvette a keszty t és bírálta Orbánt. Az ENSZ jelentés ajánlásai között Svédország például arra kérte Magyarországot, hogy öorvosolja a médiatörvény Velencei Bizottság által megfogalmazott hiányosságaitö. Az Európa Tanács mellett m köd , alkotmányjogi szakért kb l álló testület 2015 júniusában megfogalmazott véleményében bírálta a magyar Médiatanácsot és a tartalomkövetelményekre épül szabályozást. Franciaország hangsúlyozta annak a

fontosságát, hogy ömegfelel intézkedések szülessenek a médiapluralizmus el segítésére valamint a sajtó- és vélemény szabadságot fenyeget veszélyek kiküszöbölésére. Hollandia ragaszkodott ahhoz, hogy az Orbán-kormány öa korábbi ajánlásokkal összhangban módosítsa a médiatörvényt, és biztosítsa, hogy a médiával kapcsolatos törvények megfeleljenek a vélemény- és szólásszabadság követelményeinek. A Cseh Köztársaság pedig azt kérte, hogy Magyarország ötegyen lépéseket a médiapluralizmus és a média független tevékenységének, beleértve az rkutya funkció ellátásának el segítésére.ö

Magyarországnak szeptemberig kell válaszolnia az egyetemes id szaki felülvizsgálat jelentésében megfogalmazottakra, és információkat kell szolgáltatnia arról, hogy mit tett az ajánlások végrehajtásával kapcsolatban. Május 9-én Horváth Zsuzsanna, Magyarország genfi állandó ENSZ-képvisel je üdvözölte a jelentést, amely szerinte ökülönösen fontos Magyarország demokráciát, emberi jogokat és a jogállamiságot célzó er feszítési szempontjából.

Az Orbán-kormány számára érdekes lesz az [Európai Polgári Kezdeményezés](#) (EPI) eredménye is. Ezt a kezdeményezést 2015 októberében európai civil szervezetek indították és arra szólították fel az Európai Bizottságot, hogy öléptesse életbe az Európai Unióról szóló szerz és 7-es cikkét, mert Magyarország feltételezhet en megsérti az EU alapértékeit. 2015 november 30-án az Európai Bizottság elismerte a javaslat jogszer ségét, és ezzel teret engedett egy egy éves id tartamú támogató aláírás gy jtésnek. Az Európai Bizottság szerint öfeltéve, ha egy bejegyzett EPI összegy jti az egymillió érvényes támogató nyilatkozatot legalább hét tagállamból, a Bizottságnak döntést kell hoznia, hogy intézkedik-e, és indokolnia kell a választását. A kezdeményezésben részt vev civil szervezetek feltett szándéka bebizonyítani, hogy az EU igazságügyi biztosa, V ra Jourová tévedett, amikor tavaly decemberben az Európai Parlamentben kijelentette: habár valóban vannak aggodalmak, nem észlelhet öa demokráciát, a jogállamiságot és az alapjogokat fenyeget semmilyen rendszerszint veszélyö Magyarországon.

[Közreműködött Nina Ognianova, a CPJ Európai és Közép-Ázsiai programkoordinátora]